

retulerant quæ propriis oculis conspexerunt.

2. Hinc invaluit mos in ordine Minorum, transivitque ad alios, coronam Beatæ Virginis recitandi, quam Oratione Dominica septies, et Salutatione angelica septuagies, et bis repetita, in honorem septuaginta duorum annorum, quibus sacratissima Virgo, juxta probabilior sententiam vixit, et gaudiorum septem ab ipsa complendam pii viri asseverant. Ut vero amplius hæc cresceret pietas, crebra fecerunt miracula. Etenim post paucos annos ipse adolescens decedens, visus est in cœlum efferri, rosis et liliis circumdatus, atque inter brachia sacratissimæ Virginis exceptus, floribus coronari.

3. Consodalis alter firmiter constituit, quotidie coronam hanc recitare ante prandium, sed semel oblitus, dum manducare incepit, recordatus est omissionis. Petiit licentiam abeundi, recessit in templum, ubi coram beatæ Virginis altari, quod solebat, pensum solvebat. Dum his immoraretur, misit guardianus exploratum quid ageret, aut quo abierit. Visus est genuflexus orans, et angelos duos per brevia intervalla excipere ex ore ejus rosas, et post decimam quamque, lapidem pretiosum, et ex his contextam coronam imposuisse capiti beatæ Virginis astantis. Retulit omnia explorator præfecto; hic vero obedientiæ præcepto ab orante confessionem omnium extorsit.

4. Simile quid accidit Anconæ in Marchia. Beatus Gabriel Anconitanus guardianus, admirandæ pietatis vir, præcepit Ludovico Albanensi tyroni, ut singulis diebus, antequam manducaret, obsequium istud beatæ Virgini præstaret. Quodam die toto tempore ante meridiano domesticis ministeriis implicitus, non potuit. Dum mensæ assideret, interrogatus a superiore an pensum hoc Beatæ Virgini illo die persolverit, et fassus non fecisse, jussus est in ecclesiam abire, atque omissionem compensare. Abiit, fecit, oravit, coram altari præcipue hanc noxam sibi dimitti. Submisit postea superior, qui investigaret an vere obedierit? visus est ferme eodem modo quo alter, orare, atque ex ejus precibus aptatam coronam beatæ Virginis capiti circumduci. Retulit hic quæ vidit; missi deinde alii, qui etiam idipsum perspexerunt: accessit demum ipse guardianus, et quæ reliqui, conspexit. Hinc amplius devotionem novitio commendavit, et cæteris fratribus imitandum proposuit, et diuturno tempore illo in loco, quo novitius orabat, perseveravit suavissimus odor rosarum et liliorum.

5. Frater Petrus e civitate Pennensi oriundus, socius E. Thomæ Florentini, et primus inter observantes provinciæ Sancti Bernardini laicus, vir miræ perfectionis, et assidue orationis, qui aliquoties visus est per horas quinque immobilis, brachiis in crucis modum protensis hæsisse, facie interim solis instar resplendente: aliquoties etiam a terra in altum elevatus, hac etiam ferebatur devotione, ut quotidie his precandi for-

mulis beatam Virginem salutaret. Semel accidit, dum construendo cœnobio Sanctæ Mariæ Podii Orsonæ adlaboraret, ut diurno labore fessus oblivisceretur coronam recitare. Dum iret cubitum, meminit omissi pensu Mariani, statimque recessit ad oratorium, dicturus quæ solebat. Ab incepta corona paulo post somno correptus, absolvere non potuit. Dormitanti apprensus beata Virgo angelis duobus associata dixit: « Dormi, et requiesce dilecte fili, satis orasti laboribus fessus, obedientiæ, et charitatis operibus addictus, » et afferri fecit per angelos in lectum. Ad matutinas preces exprogefactus, comperit visionem, quam habuit, veram fuisse, non imaginariam.

6. Simile ferme per omnia accidit cuidam fratri adolescenti in provincia Romana, die quodam distracto in hospitibus recipiendis. Rem omnem deprædicabat frater Laurentius de Monte Calerio, vicarius ejusdem provinciæ vir probatissimæ vitæ, beatæ Virginis cultor studiosissimus, qui de hac rescribunt, suspicantur ista eidem Laurentio in juventute accidisse.

7. In provinciâ Sancti Francisci, et comitatu Assisii, fuit quidam vir religiosissimus, pietate, et prophetiæ dono insignis, qui devotionem hanc omni hominum generi magnis, et parvis, nobilibus, et infimis, et senibus, et junioribus perpetuo inculcabat, propterea *Frater Jacobus de Corona* nuncupatus. In omnibus tribulationibus, et necessitatibus ad has preces recurrebat, et opem reportabat, rebusque dubiis dabat responsa. In burgo Sancti Sepulcri, dum ageretur de destruendo conventu Minorum extra mœnia posito, ne hostibus Neapolitanis cito adventuris, foret præsidio, rogavit Jacobus commissarium, a senatu Florentino in hanc rem amandatam, ut a ruina paululum supersederet, donec illa beatæ Virginis imploraret auxilium. Assueto suo precum genere salutavit, rogavitque, ut domum, in qua tot ei coronæ quotidie tam a se, quam a reliquis fratribus offerebantur, servaret indemnem. Responsum accepit, non accessuros hostes, sed ab omnibus Florentinorum terminis brevi discessuros; quod post paucos dies ipse probavit eventus. Eo in loco, postquam varia patrarat miracula, et sacrosancta suscepit Ecclesiæ sacramenta, migravit ad Dominum. Animam ad cœles evehi inter multitudinem angelorum visum est, et exsequiis interfuit populus universus.

8, 9, 10. Bernardinus Feltrensis Veronæ, in eremitorio Pescariæ, provinciæ Sancti Antonii, narrabat ea in urbe accidisse, ut frater quidam pius in quodam Ecclesiæ angulo formula hac orandi devote uteretur, et ab alio viderentur ei astitisse angeli, qui ad singulas salutationes angelicas corona aurea Virginem redimirent, et rosam, aut lilium porrigerent. Referebat etiam, in eadem provincia Antonium Rubeum Foro Juliiensem, huic pietatis generi addictissimum, dum comitaretur senem quemdam provinciæ vicarium in civitatem Vicentiæ, sub

continuo aquarum diluvio, invocata B. Virgine, et positis precariis orbiculis in capite, neque una guttula madefactum, sed sicca veste in urbem omnibus admirantibus pervenisse. Frater Franciscus Sulmonensis provinciæ Sancti Bernardini, vir laudabilis, et pius, retulit adolescentem quemdam initiandum apud Minoritas, toties quoties accedebat ut religiosa veste indueretur, revocatum variis tentationibus, quas demum nullo negotio superavit, recitata corona aliquoties coram B. Virginis effigie.

11, 12, 13, 14. Prædictus Feltrensis publice prædicavit scholarem Perusinum, nobilis adolescentulæ amore insanientem, magicis incantationibus usum, ut potiretur, sed omnes elusas, etiam ipsius dæmonis confessione, quod singulis diebus coronam hanc beatæ Virgini puella consecraret. Improbæ etiam vitæ hominem, qui ex summa desperatione dæmones in suum convocavit interitum, ab eisdem sibi apparentibus responsum accepisse, nocere non posse quotidie has preces recitanti. Ticini dixit ex suggesto, nobilem quamdam matronam deuisse hunc Virginis cultum suos filios pueros, summo mane singulis diebus exhibendum, atque ex his unum in flumen decidisse: matri demum, et multis corpus quærentibus super aquas incolumem apparuisse, et dixisse se beneficio illius Virginis servatum, cui ex matris disciplina matutinas adaptabat coronas. Pellicem etiam, propter quam multa orta erant scandala et homicidia, demum lethaliter sauciatam, et in foveam projectam, apparente et protegente B. Virgine, propter hanc quotidianam devotionem, eo usque vixisse, donec advenerit confessarius, et rite se accusanti reatum impenderit absolutionem, statimque exspirasse.

15, 16. Volaterris anno 1434, devota femina, antequam iret cubitum cum suis filiis, hac formula oravit. Accidit, ut illa nocte tectum oppressum nimio pondere nivis crueret, sed nihil nocuit, paucis arundinibus circa lectum compositis, totam molem cum omnium admiratione sustinentibus. In oppido Sartiani in eadem provincia Etruriæ, et ecclesia Minorum irruentes duo scæarii in duos incolas castri plebis, hujus cultus Mariani perpetuos observatores, uni nocere non poterant, alteri licet vulnera multa inflixerint, vivus et sanus præter omnium expectationem apparuit. Hæc, et alia multa collegerunt, qui de recitanda Virginis corona, ejusque virtute pie scripserunt.

Ob hæc, et alia miracula cæpit a nostris religiosus de observantia promulgari in tota seraphica religione, et in universo orbe hic sanctus usus, et singularis devotio coronæ beatissimæ Virginis Mariæ, omnes fervide exhortando ad frequentandam hanc tam acceptam B. M. Virgini, et fidelibus sic proficuum devotionem; ita ut brevi intervallo temporis fuerit ab omnibus Mariæ devotis in praxim deducta, et a Romanis Summis Pontificibus approbata, valde com-

mendata, et Indulgentiis ditata, ac decorata, et signanter a Leone X, brevi incip. *Exponi Nobis*, et alio incip. *Dum præexcelsa*, in qua concessit indulgentiam plenariam fratribus et sororibus ordinis Fratrum minorum et consequenter Tertiariis, et Cordigeris recitantibus, dictam Coronam B. M. V., ex 72 *Ave, Maria*, et 7 *Pater noster*, cum adhuc uno *Pater* et *Ave* pro Summo Pontifice; quam Paulus V, post generalem indulgentiarum regularibus concessarum revocationem, de novo concessit 8 Julii 1608, ad instantiam Patris Ludovici a S. Joanne evangelista commissarii generalis Ultramontanæ familiæ Minorum de Observantia, ut refert Lantusca in *Theatro regularium*, verb. *Indulgentia*, n. 3, et Innocentius XI, brevi incip. *Exponi Nobis*, firmam esse voluit, atque sancivit, ut patet in *Rubricis novi Breviarii nostri Franciscani confirmatis ab Innocentio XII*, n. 90. Et hanc indulgentiam applicabilem esse etiam defunctis expresse docent Candidus Brugnotus in *Speculo clericorum*, tract. 3, cap. 13, resolut. 10; Petrus Antonius de Venetiis, in *Viridario seraphico*, italice impresso, tom. II, part. VII, cap. 10, in fine, et alii passim innixi etiam speciali brevi Gregorii XV, edito sub die 10 Novembr. 1622, in quo concessit quod fratres Minores, Clarissæ, et Tertiarii, quibus additi sunt Cordigeri, possint applicare per modum suffragii omnes indulgentias, et opera meritoria animabus purgatorii. Vide verb. *INDULGENTIA*, art. 5, n. 10 et 12.

(104. Novitii regulares admitti debent juxta formam decretorum Clementis VIII et constitutionum ordinum peculiarium, nec sine gravi causa minuendum est ipsis probationis tempus. Benedictus XIV, tom. II, constitut. 47, incip. *Si datam hominibus*. (105. Novitiatum expleri debet in cœnobio ad institutionem novitiorum designato, sub pœna nullitatis professionis. Idem, *ibidem*.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(106. Magna inter doctores quæstio est, an abbates, quibus jus est conferendi primam tonsuram, et minores ordines subditis suis regularibus, possint eos conferre novitiis. Resolutio autem hujus quæstionis inde pendet, an novitii accenseri possint subditis regularibus, quibus tantum possunt abbates primam tonsuram et minores ordines conferre.

(107. Affirmant autem Pirhing ad tit. *Decr. de Tempor. ordin.*, num. 55; Krimer, ad eundem titulum, num. 2117; Engel, *De privileg. monast.*, priv. 49; Schmier, *Jurisprud. canon. civil.*, lib. I, tract. 4, capit. 2, sect. 2, § 1. Negant vero clar. memor. Cardin. Petra, in *commentar. ad constit. Apostol.*, constit. unic. Urban. II, sect. 2, n. 20; Mirand., in *Manual. prælator.*, tom. I, quæst. 83, art. 9; Pax Jordan., *Diversar. lucubrat.*, tom. I, lib. v, tit. 3, num. 60; Tambur., *De jur. abbat.*, tom. II, disput. 10, quæsit. 10, num. 4.

(108. At amplectenda omnino est negativa sententia, quam tenuit sacra congr.

Concil. Trid. interpret. in *Mutinen. ordinationis* 14 Maii 1689. In hac causa enim, tametsi definitum fuerit abbatem Casinensem haud potuisse primam tonsuram conferre oblato; idem tamen dicendum est de novitio, quippe qui non secus ac oblatus, subditus regularis dici nequit.

(109. Utrum autem collatio primæ tonsuræ, et ordinum minorum facta novitio sit tantum illicita, an etiam invalida, vide apud Gruber., *De privileg.*, disput. 7, sect. 2, num. 18 et seq.

(110. De ordinarii licentia ex concil. Trid., sess. xxy, cap. 16, *De regular.*, in renuntiationibus noviciorum intra duos menses ante professionem requisita, de qua agit Auctor a n. 30 ad plur. sequent. quæri solet, et quidem maxima animorum contentione, utrum requisita ea sit pro extrinseca solemnitate, an pro forma. In varias doctores abierunt opiniones. (111. At Rota tenet eam pro forma requisitam esse, ut novissime in *Romana, seu Januen. successionis* 9 Decembris 1746, § 1, cor. clar. mem. Millin., et 26 Jun. 1747, § 8, cor. reverend. Cortada.

(112. Valde autem utilis est hæc observatio; eo enim ipso quod hæc licentia non pro solemnitate extrinseca sed pro forma

NUMMUS.

Vid. verb. EMPTIO, art. 1, n. 7 et 8.

NUNTIUS.

(1. Nuntii Sedis Apostolicæ offendi prohibentur sub pœna excommunicationis in bulla *Cænæ*. Benedict. XIV, t. I, constitut. 14, incip. *Pastoralis*, § 11. (2. Nuntii Apostolicæ Sedis admittitur facultas dispensandi quoad clausuram. Idem, constit. 39, incip. *Regularis disciplina*, § 4, et constitut. 4, incip. *Salutare*, § 3. (3. Nuntio Poloniæ admittitur facultas dispensandi quoad formalitates præscriptas in celebratione matrimonii. Idem, constitut. 85, incip. *Nimiam*, § 16. (4. Arbitrio nuntii Apostolici Venetiis existentis permittitur neophytis ad fidem conversis Venetiis in loco pio catechumenorum matrimonium contrahere cum fideli absque interpellatione prioris conjugis in infidelitate relictis. Idem, constitutione 117 incip. *In suprema*. (5. Nuntii Apostolici in Computisteria camerari rationes exhibere tenentur de pecuniis cameræ a se administratis. Idem, tom. VII, constitut. incip. *Apostolicæ Sedis*, num. 26. (6. Nuntii Sedis Apostolicæ injungitur, ut super episcoporum residentia invigilent. Idem, constitut. 18, incip. *Ad universæ*.

Alia ad rem vid. verb. LEGATUS.

* Nuntiorum Apostolicorum, qui stabilem apud aliquem principem, aut in aliqua urbe sedem habeant, origo vetustissima est, et ab apocrisariis, qui saltem a S. Leonis M. temporibus ad Constantini Pogonati imperium in Constantinopolitana urbe apud Orientis imperatores, et in ipsa imperatorum aula residebant, repetenda. Duo autem

est requisita, sequitur hinc, quod si ea haud interveniat in ipso actu renuntiationis, præsumi haud possit, ex observantia licet triginta annorum. Ex hac enim observantia præsumi potest solemnitas extrinseca actus, non item forma ejusdem actus, ut confutatis omnibus contrariis, respondit idem sacrum tribunal Rotæ, in *d. Romana, seu Januen. successionis* 9 Decembris 1746, § 7 et seq., coram clar. mem. Millin., et 26 Junii 1747, § 8, et plur. seq., cor. reverendiss. Cortada.

(113. Quid, si ipsa licentia enunciata in instrumento renuntiationis, minime tamen reperitur? Hoc in casu posse eam præsumi ex observantia triginta annorum placuit eidem supremo auditorio Rotæ in dict. *Decisionibus* mox citatis. (114. At si ipsa nec enunciata in instrumento renuntiationis sit, præsumi haud potest ex dicta observantia triginta annorum.

(115. Nec illud est hic reticendum, quod ex eo, quod hæc licentia requisita est pro forma actus, nec juramento renuntiare ei valet novitius. Rota in dict. *Romana, seu Januen. successionis* 9 Decembris 1746, § 8, coram clar. mem. Millin., et 26 Junii 1747, § 8, coram reverendiss. Cortada.

sunt hujusmodi nuntiorum genera. Alii enim *primi ordinis* sunt, qui scilicet non ante suo munere defunguntur, quam cardinales renuntiantur; alii *secundi ordinis*, quibus non statim a suæ legationis exitu, sacræ purpuræ honor deferri consuevit. Sunt illi nuntii, qui Vindobonæ apud imperatorem commorantur, et apud reges Galliarum, Hispaniæ ac Lusitaniæ; hi vero nuntii Poloniæ, Venetiarum, Lucernæ apud Elvetos, Monachii in Bavaria, Neapolis, Florentinæ, et qui seu ad tractum Rheni mittuntur, et coloniæ Agrippinæ resident, seu missionibus Hollandiæ et Angliæ præsent, et Bruxellis consistunt. Omnibus hisce nuntiis antiquitate præstat Viennensis; licet enim Neapoli jam xiv sæculo fuerint hujusmodi nuntii, ita tamen eorum series interrupta fuit, ut si illorum instaurationem attendimus, Viennensibus, qui sub ipsa xvi sæculi initia statuti sunt, posteriores haberi debeant. Coloniensis, seu ad tractum Rheni primum constitutus a Gregorio XIII fuit, qui illuc Magni Caroli Borromæi familiarem Franciscum Bononium episcopum Verecellensem Coloniæ misit, ut Gerardo Truchsessio archiepiscopo Coloniensi, qui cum sanctimoniali Agnele Mansfeldia sacrilegum connubium inierat exauctorato, domicilium ibi figeret, suaque præsentia et auctoritate aut mala præcaveret, aut certe nulla interposita mora repararet. Clemens deinde VIII avulsis a Coloniensis nuntii jurisdictione Hollandis, aliisque qui in Belgii missioni-

bus degunt catholicis, novum nuntium Bruxellis residere jussit, qui et Anglorum missionibus præesset. Novissimus inter nuntios Monacensis est, quem Pius VI P. M., urgente religionis catholicæ studiosissimo Bavariæ duce atque electore, instituit, non tamen sine exemplo, ut non tam creasse, quam intermissam legationem illam revocasse, et confirmasse videatur.

Ad nuntiorum jurisdictionem quod attinet, ea ex illos mittentis auctoritate, et potestate accersenda est. Vere enim quotquot Romani Pontifices nuntios legant, illud Gregorii M., lib. 1, ep. 1 *ad episcopos Siciliae* usurpare possunt: « valde necessarium per-

NUNDINÆ

1. Nundinæ sunt de rebus majoribus semel in anno, vel saltem raro in eodem loco, negotiatoribus de longinquo convenientibus. Benedict. XIV, tom I, constit. 44, incip. *Ab eo tempore*, § 16. (2. Nundinæ ecclesiasticis legibus sæpe interdiciæ fuerunt diebus festis. Idem, *ib.*, § 18. (3. Sed ob generalem consuetudinem, et necessitatem hominum tolerandæ sunt. Idem, *ib.*, § 25. (4. Prohibentur tamen agitari commercia certis per diem festum horis, quibus di-

speximus, ut sicut prædecessorum nostrorum fuit judicium, ita uni eidemque personæ omnia committamus, ut ubi nos præsentibus esse non possumus, nostra per eum, cui præcipimus, repræsentetur auctoritas. » Sed cum a paucis annis hac de re in Germania contentio aliqua exorta sit, ac tenebricosi quidam scriptores impudentissimis libellis Nuntiorum jurisdictionem oppugnare ausi sint, brevi liber prodibit ab ipsis Germanis expetitus (cujus etiam specimen quoddam germanice nuper exiit) ad tantam comprimendam temeritatem atque audaciam. * Transumpta jam h. libri editi sub v. Vic. APOST. inseremus. *

NUPTIÆ.

SUMMARIUM.

1. Nuptiæ unde dicte? — 2. Femine dum maritantur, cur velentur? — 3. In nuptiis quare a sponso detur annulus sponsæ, et inseratur in quarto digito? — 4. Veritas nuptiarum non consistit in sola commistione maris et femine, sed principaliter in tori conjugalis fide, et cura ordinata filios procreandi. — 5. Qui non filios procreandi, sed explenda libidinis causa sibi invicem copulantur, non tam conjuges quam fornicarii videntur. — 6. Nuptiæ terram replent, virginitas paradysum. — 7. Nuptiæ secundæ permittuntur ut licitæ. — 8. In nuptiis non debent Christiani saltare, et alia similia facere. — 9. Nuptiarum solemnitas quibus temporibus fuerit prohibita jure veteri. — 10. Et quibus temporibus sit prohibita jure novo concilii Tridentini. — 11. Tempus Adventus in hac prohibitione incipit a primis vespers sabbati præcedentis, in feria autem quarta Cinerum a media nocte illius ferie. — 12. Terminat autem tempus dietæ prohibitionis in die

(1. Nuptiæ dicuntur ab obnubendo, quia femine in nuptiis caput suum obnubere solebant; textu expresso in cap. *Nec illud* 8, caus. 30, qu. 2, ibi: « Inde enim et nuptiæ dicte, quod pudoris gratia se puellæ obnubent. » Sic etiam fecit Rebecca videns Isaac sponsum venire in occursum sibi: *Gen. xxiv, 64, 65*, ibi: *Rebecca quoque, conspecto Isaac, descendit de camelo. Et ait ad puerum: Quis est ille homo, qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At, illa tollens cito pallium, operuit se.*

(2. Femine, dum maritantur, ideo velantur, ut cognoscant se semper maritis suis subditas esse, et humiles, textu expresso in cap. *Femine* 7, caus. 30, qu. 5, ibi: « Femine, dum maritantur, ideo velantur

Epiphaniæ, et in die octavæ Paschatis inclusive. — 13. Nuptiarum solemnitas pro certis anni temporibus potuit, et potest licite prohiberi ab Ecclesia, et contrarium asserens est anathema. — 14. Omnia ea, quæ concernunt nuptiarum benedictionem, remissive. — 15. Traductio uxoris ad domum viri privata, et sine solemnitate, et consummatio matrimonii, seu carnalis copula, an sit prohibita in supradictis anni temporibus? — 16. Denuntiationes matrimonii fieri possunt temporibus prohibitis nuptias celebrare. — 17. Per nuptias prohibitas proprie intelligitur ipsamet solemnitas, seu pompa exterior, quæ in contractu matrimoniali adhiberi solet. — 18. Advertenda sunt hic aliqua notabilia ad n. 19. — 20. Mater transiens ad secundas nuptias privatur tutela filiorum prioris matrimonii. — 21. Item perdit etiam curatelam eorum. — 22. Dicta tamen pœna non afficit patrem transeuntem ad secundas nuptias. — 23. Alia ad rem, ad n. 28. — 29. Subnectuntur *Addit. ex aliena manu* ad n. 58.

ut noverint se semper maritis suis subditas esse et humiles. » * Olim erat purpurei coloris, quod propterea *flammeum nuptiale* vocat S. Ambrosius *De virgin.*, cap. 15, ad denotandum fortasse pudorem, quem in conjugio servari oportet. *

(3. In nuptiis annulus a sponso sponsæ datur, vel propter mutua fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur, et ideo quarto digito inseritur, textu expresso in d. cap. *Femine* 7, caus. 30, qu. 2, in fine, ibi: « In primis negotiis annulus a sponso sponsæ datur, fit hoc nimirum, vel propter mutua fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur. Unde et quarto digito annulus idem inseritur, quod in eo vena quedam, ut fertur, sanguinis ad cor usque